

Tednik Učiteljski Tovariš.

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Štev. 11.

V Ljubljani, 15. sušca 1907.

XLVII. leto.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja vsak petek. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto stoji 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Posamezna številka 16 h. Spise je pošiljati samo na naslov: Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Idriji. Naročnino prejema Francišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Rokopisov ne vračamo. — Za oznanila je plačati od dvostopne petit-vrste po 20 h, če se oznanilo tiska enkrat; po 18 h, če se tiska dvakrat, in po 16 h, če se tiska trikrat; če se večkrat tiska, znaten popust. Oznanila sprejema „Učiteljska tiskarna“. Priloge poleg poštnine 6 K.

Vsebina: Vabilo. — Pozabljeno učiteljstvo in njegovo delo. — Naš denarni zavod. — Zborovanje goriškega učiteljstva. — Krivoverski klerikalizem — učiteljstvo te kliče pred sodbo ljudstva. — Bedno stanje učiteljstva in zahteva po pomoči. — Beda našega kmeta. — Pisarna. — Iz naše organizacije. — Književnost in umetnost. — Politiški pregled. — Vestnik. — Razgled po šolskem svetu. — Listnica. — Inserati.

Vabilo seji upravnega odbora „Zaveze avstr. jugoslov. učit. društev“ ki bo dne 27. marca 1907 ob 2. popoldne v hotelu „Južni kolodvor“ (A. SEIDEL) v Ljubljani, Kolodvorske ulice.

DNEVNI RED:

1. Predsednik otvori sejo.
2. Tajnikovo poročilo.
3. Blagajnikovo poročilo.
4. Poročilo o „Zavezinih listih“.
5. Poročilo o snovanju „Južnoslovanske učiteljske zveze“ in o snovanju „Slovanske avstrijske učiteljske zveze“.
6. Določitev kraja in časa prihodnji XIX. glavni skupščini „Zaveze“.
7. Posamezni predlogi in nasveti.

Vodstvo „Zaveze avstr. jugoslovanskih učit. društev“.

Predsednik:
L. Jelenc.

Tajnik:
Drag. Češnik.

Pozabljeno učiteljstvo in njegovo delo.

— Državnozbornske volitve so pred durmi. Stranke nastopajo in razvijajo svoje programe ter z njimi vabijo volilce. Vsa ta agitacija je podobna velikemu cirkuzu, ki vabi ljudi k predstavi z bobnom. Tudi politične stranke tolčejo na svojih shodih na veliki boben in hvalijo, obljubujejo, rotijo, lažejo, prete in rabijo vsa mogoča sredstva in vse mogoče blesteče fraze, da bi zvalili več volivcev v svoj tabor. Obljubujejo vse mogoče in nemogoče: zvišati cene živini, zraven pa poceniti meso, znižati davke, zraven pa izposlovati podpore, razorožiti državo, zraven pa zvišati kontingent vojaštva in nabaviti nove ladje, da sovražnik ne bo močnejši.

Kmetu hočejo privabiti posle in jih zadovoljiti z malo plačo, delavcu obljubujejo zvišanje plač in skrajšanje delavnega časa. Tako gre dalje vse to obljubovanje, proti koncu pa se pozove ljudstvo, da dvigne roke za kandidata in pri volitvah napiše na volilni listek pravega moža. To se bo vršilo sedaj dan za dnem, teden za tednom, tja do 14. maja. Takrat bo odločen dan, in zmagal bo tisti, ki je znal več fraz in public nametati nerazsodni množici v obraz. In kaj ustreže množici najbolj? Kaj zaleže največ med obljubami? Samo tisto, kar obljubuje izboljšati gmotni položaj; pri nas pa še igra verstvo pretežni del teh mikavnosti. Ali bodo pa mogli zares tisti, ki obljubujejo, tudi vse to storiti? Nikdar! In zakaj ne? Lahko rečemo, zato ne, ker vse tiste obljube bazirajo na pretiranem in izmišljenem temelju. Kako more pač država kaj posebno pomagati, da bi se posamezniku izboljšal položaj toliko in tako, kakor si želi sam, če pa ta posameznik nima dovolj zmožnosti, da bi znal koristno in uspešno porabiti ugodnosti, ki bi mu jih nudila država. Masi ljudstva bi se dalo seveda najenostavnejše pomagati, če bi ji dali toliko denarja, da bi si s tem opomogla. Kakor pa vemo, nima naša država ne nobena dežela toliko sredstev, da bi mogla toliko stotin ljudi podpirati z denarjem.

Laž in slepitev je tedaj trditi in obljubovati znižanje davkov, zvišanje cene itd. Do vsega tega je ena sama pot, in ta je — pot do izobrazbe. Dokler bo pa ljudstvo v raznih stanovih tako malo strokovno izobraženo, kakor je sedaj, pa ni mogoče resno in trajno izboljšati splošne ljudske blaginje. In teh obljub, da se povzdigne strokovna izobrazba in uvede gospodarski napredek, teh obljub ne slišimo nikjer in v vseh programih jih ne najdemo zapisanih. In to je kardinalna potreba našega naroda! Seveda: gotovim političkim komedijantom ne prija beseda izobrazba, ker ta je za nje politički pogin.

Politiško pa ne pogine rad vsak, zato se je treba v dosego namenov poprijeti sredstev, ki vlečejo maso, a ne škodujejo političskemu komedijantu. Kako bi se čudno slišalo, ko bi na shodih čuli n. pr. med razvijanjem programa tudi to: „Vsak narod hoče biti srečen in zadovoljen. Zadovoljnost in sreča sta pa v tesni zvezi z življenjskimi odnošaji. Ako hočemo svoje javno življenje izboljšati, moramo uvesti vanje lepše navade in običaje, pred vsem si moramo pa zagotoviti trajen in zanesljiv življenjski obstanek. Vse to pa je le mogoče, ako znamo in razumemo

uporabiti vse prirodne zaklade in sile ter jih izkoristiti, da nam služijo za življenje. Prav in dobro porabiti vse prirodne zaklade zna pa le tisti, ki pozna vse zakone in lastnosti teh prirodnih sil in zakladov. Do tega spoznanja nas privede le ena zvezda vodnica — izobrazba. Toda izobrazba ne pride kar tako sama ob sebi, temveč treba je zato torišč, kjer se ta pridobi. Tu pridemo do temelja, ki zgradimo na njem poslopje potrebne izobrazbe. In to je ljudska šola. Zato si mora vsak državljan, ki hoče obstajati v človeški družbi in biti njen vreden in obanem zadovoljen član, pridobiti po potrebi večjo ali manjšo izobrazbo. Treba nam je zato šol in tudi — učiteljev. Dobre šole nam bodo več koristile, kakor še tako velike obljube zvišanja cen in znižanja davkov."

Iz ust kandidatov tedaj ne upamo slišati takih programnih točk, zato pa tudi ne pridemo učitelji do tega, da bi prišlo potem na shodih naše delovanje v šoli na vrsto. Zato smo popolnoma zapostavljeni in prezirani. Če naše delo ni vredno, da se omenja na shodih, koliko manj pridemo mi delavci v poštev. Razumevno je tedaj, da se ne moremo prav nič ogrevati za tiste slavne kandidate, ki se hlinijo ljudstvu po shodih kot nekaki božji zaupniki, ki so poslani naravnost iz nebes, da rešijo naše ljudstvo gotovega pogina. Ker vidimo, da smo principijelno zapostavljeni mi in naše važno kulturno delo, zato moramo v svoji užaljenosti tudi storiti vse mogoče korake, da razkrivamo slepomišje, ki ga uganjajo politični sleparji. To smo dolžni svoji časti in svojemu ugledu.

Učiteljstvo naj tedaj pri vseh prilikah poučuje ljudstvo o sleparstvu, ki ga širi gotova stranka kar na debelo. Sinovi smo in bratje naroda, zato je dolžnost naša, svariti narod pred nevarnim in prilizjenim sovražnikom. Smo pa tudi delavci v šoli, t. j. v svetišču, kjer se vzgaja naša mladina, in zato imamo poleg dolžnosti tudi pravico, da se pobrigamo za prospeh šolstva in odстранjujemo vse ovire, ki se stavijo na pot, po kateri stopajo naši uspehi. Ako bomo povsod in vselej neustrašeno zastopali svoje stališče in svoje težnje, moramo končno predreti tudi najtršo steno, in tisti, ki nas danes zapostavljajo in mečejo očitno blato nanas, bodo primorani spoznati, da je le v izobrazbi in napredku pravi obstoj vsakega, tako tudi našega malega naroda.

Tedaj pride naš dom! Tega nam ne vzame vsa zloba in vse zapostavljanje, ker je zakon narode ta, da pride samo to, kar mora priti!

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodono naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

— registrovana zadruga z omejenim jamstvom. —
Promet do konca svečna 1907 K 23.245-19.

Naznanilo. Kdor želi od zadruga kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Zborovanje goriškega učiteljstva.

Dne 7. t. m. se je vršilo v Gorici zborovanje goriškega učiteljstva. Mi sicer nismo bili obveščeni o tem zborovanju, vendar smo dobili več poročil, izmed katerih pa objavljamo samo tri. Že to, da so sklicatelji prezrli naš list, ima svoj pomen in — namen.

Dne 7. t. m. se je vršil napovedani učiteljski shod v Gorici. Udeležba je bila z ozirom na važnost dnevnega reda majhna, zlasti iz tolminskega in sežanskega okraja. Bilo je le okolo 80 oseb. Sklicatelj shoda, nadučitelj Bajt, je poudarjal moč in vpliv časopisja v sedanjih časih in končno predlagal, naj ustanove učitelji goriške dežele politični tednik za preprosto ljudstvo. Vnela se je živahna debata, v katero so posezale osebe obojega spola. Za list so govorili gg. Bajt, Balič, Cenčič, Medvešček in Možina. Poudarjali so potrebo takega lista za učiteljstvo goriške dežele. Proti-govorniki, tovariši Furlani, Urbančič, Rustja, Vendramin, Križman in gđ. Lebanova so poudarjali neprimeren čas, slabe posledice za učiteljstvo, ker bi se z ustanovitvijo političnega tednika ustanovila tretja stranka, ki bi se morala bojevati proti obstoječima, in poudarjalo se je, da bi bila blamaža za učiteljstvo neizogibna. Tovariš Križman je poudarjal solidarnost in skupno delovanje vsega slovenskega učiteljstva ter predlagal, naj bi učiteljstvo podpiralo že obstoječe stanovske liste in se tesneje oklenilo „Domačega ognjišča“, ta list širilo med ljudstvom, po okolščinah povečalo obseg in pomnožilo izhajanje. Tem potom bi si učiteljstvo pridobilo ugodnih tal za prihodnje uspešno delovanje. Gospod Bajt je ugovarjal, češ, da ima „Domače ognjišče“ le vzgojno nalogo. Tovariš Berginec je izjavil, da ni učiteljstvo sežanskega okraja za ustanovitev novega lista.

Ker se je opazilo iz debate, da je vprašanje o ustanovitvi političnega tednika še nedozorelo, je bil sprejet predlog tovariša Križmana, naj se vsa zadeva obravnava v okraj. učit. društvih ter istih sklepe še enkrat skupno pretresa.

Tovariš Kokole iz tolminskega je odobral ustanovitev lista, bodril k temu učiteljstvo, a ker je videl, da ni še dovolj poguma, je pritrtil posredovalnemu predlogu.

* * *

„Eden mlajših“ nam je poslal to-le poročilo:

Dne 7. marca t. l. je sklical tovariš Fr. Bajt iz Ajdovščine v dvorani „Pri zlatem jellenu“ v Gorici shod slovenskega učiteljstva na Goriškem in Gradiščanskem s sledečim dnevnim redom:

„Posvetovanje, ali bi slovensko učiteljstvo na Goriškem in Gradiščanskem moglo vzdrževati tednik za svoj stan in njega prijatelje. Podrobni načrt za izdavanje takega lista.“

Namen tega shoda je bil, da bi pričelo slovensko goriško učiteljstvo svoje delovanje na gospodarskem polju. Vse to je pozdravljati z največjo navdušenostjo, odločno pa se je treba upreti, če bi se že sedaj nekateri tovariši potegovali za ustanovitev novih strokovnih ali političnih listov.

Na shodu se je razvila živahna debata. Poudarjalo se je, da bi bil za naše ljudstvo na Goriškem potreben nov politični list, ki ne bi trobil ne v ta, ne v oni rog, temveč da bi deloval za izobrazbo širše mase. Obenem naj bi list pokazal, da je učiteljstvo resnično zavzeto za izobrazbo in korist ljudstva, ne da bi iskalo strankarske dobičkarje.

Ta potreba se res kaže, zato ideja ni slaba, a danes še neizvedljiva. Politiški list bi zmrznil, učiteljstvo bi bilo blamirano, in bi moralo z delovanjem v tem smislu prenehati za lep čas. Vse slovensko učiteljstvo, združeno v močno falango, bi take ideje moglo uresničiti in tudi uživati plodonosen sad svojega delovanja. Naši koraki naj bodo umerjeni, da se ne upehamo, še preden bi dosegli svoj smoter. Menda mi bodo tovariši pritrtili, da je ravno nanovo izdani list „Domače ognjišče“ prvi korak, ki pripravi ljudstvo sčasoma do spoznanja, kdo je tista „brumna duša“, ki posvetuje vse svoje delo za iz-